

Wapenindustrie wil EU-onderzoeksfinanciering

Eind februari publiceerde een Group of Personalities (GoP) een adviesrapport over Europees militair onderzoek. Deze groep, ingesteld door de Europese Commissie, bepleit het opnemen van militair onderzoek in de volgende ronde (startend in 2022) van het EU-financieringsprogramma voor onderzoek en technologische ontwikkeling. Tot nu toe was zulk onderzoek uitgesloten van deze programma's, al wist de wapenindustrie al flink wat subsidies binnen te slepen onder de pijler 'security'. Inmiddels is al wel een proef met subsidie voor twee militaire projecten gestart.

Negen van de 16 leden van de GoP zijn vertegenwoordigers vanuit de militaire en security-industrie, waaronder Airbus, Thales, BAE Systems, Finmeccanica en het Nederlandse TNO. Organisaties uit het maatschappelijk middenveld zijn niet vertegenwoordigd.

Het rapport reflecteert dan ook duidelijke

lijke wensen van de wapenindustrie. Met een beroep op de Europese veiligheid, de internationale concurrentiepositie van de industrie en (vermeende) werkgelegenheid wil men dat de EU een half miljard euro per jaar steekt in militair onderzoek.

In tegenstelling tot huidige regels met betrekking tot gefinancierd onderzoek zouden de uitkomsten van militair onderzoek grotendeels geheim moeten blijven.

Daarnaast wil de industrie een vinger in de pap in het vorm geven van EU militair beleid voor de toekomst.

Wapenexportbeleid Oekraïne

In de aanloop naar het referendum van afgelopen april over het Associatieverdrag met de Oekraïne deed Stop Wapenhandel onderzoek naar de wapenexportregels van het land. Deze lijken veel op die van de EU, maar de uitvoering wordt gehinderd door corruptie en gebrek aan onafhankelijke controle. Het land heeft een reputatie in het schenden van wapenembargo's.

Oekraïne staat sinds zijn onafhankelijkheid in de top-tien van grootste wapenexporteurs. Door de breuk met Rusland is het land een grote afzetmarkt voor wapens kwijt; een derde van zijn export ging naar Rusland. De wapenindustrie verkeert nu in transitie.

Europa kan nu al een positieve rol spelen bij het versterken van controle op wapenexport vanuit de Oekraïne, als het land zich lieert aan het EU Gemeenschappelijk Standpunt Wapenexport. Daarvoor hoeft de Oekraïne geen EU-lid te zijn of een Associatieverdrag te sluiten. Hoewel het EU Gemeenschappelijk Standpunt Wapenexport nog veel tekortkomingen kent, zouden illegale export en corruptie op deze manier sneller aan het licht kunnen komen.

Europees Parlement: Wapenembargo Saoedi-Arabië

Eind februari stemde een ruime meerderheid van het Europees Parlement voor een oproep om een wapenembargo tegen Saoedi-Arabië in te stellen. Een groot aantal mensenrechten-, vredes- en anti-wapenhandelorganisaties zetten zich hier al maanden voor in.

De stemming is vooral een belangrijk politiek signaal. Het heeft geen bindende werking, alleen de Raad van Ministers kan op EU-niveau tot een embargo komen. Dat lijkt er niet in te zitten. Ook individuele lidstaten zijn niet geneigd de lucratieve handel met Saoedi-Arabië, de grootste wapenimporteur van de wereld, te stoppen. Enkele uren na de stemming liet de Britse premier Cameron nog weten trots te zijn op de Britse wapenexport naar Saoedi-Arabië en die in volle vaart door te willen zien gaan.

EU-wapenexport-rapportage te laat en incompleet

Naar aanleiding van het 'Zeventiende EU Rapport export van militaire technologie en materieel' heeft het Europese Netwerk tegen Wapenhandel (ENAAAT) forse kritiek op de Europese Raad, omdat de raad democratische controle op wapenexport niet serieus lijkt te nemen. "Ondanks verzoeken van het Europees Parlement en maatschappelijk organisaties is het Rapport dit jaar weer te laat gepubliceerd, incompleet en de cijfers zijn inconsistent," aldus ENAAAT. Dit komt mede door de liberalisering van de interne Europese wapenmarkt.

Het Midden-Oosten was de belangrijkste bestemming van EU wapenexport in 2014, met meer dan 31,5 miljard euro aan exportvergunningen. Daarmee verkopen EU-landen de meeste wapens aan een regio die geplaagd wordt door grote conflicten en autoritaire regimes.

Pensioenfondsen beleggen in Airbus

Tenminste elf van de 50 grootste Nederlandse pensioenfondsen beleggen in wapengigant Airbus, zo blijkt uit nieuw onderzoek van Stop Wapenhandel. Het ABP spant de kroon met 95 miljoen euro aan aandelen. Dertien pensioenfondsen sluiten beleggen in Airbus expliciet uit, vooral vanwege de betrokkenheid bij productie van kernraketten voor de Franse krijgsmacht.

Airbus maakt zich ook schuldig aan grootschalige wapenleveringen naar landen in het Midden-Oosten, waar oorlog en repressie de dienst uitmaken, en aan de verkoop van grensbewakingsmaterieel om vluchtelingen buiten Fort Europa te houden.

Onderzoek in opdracht van Trouw toonde vorig jaar aan dat liefst 85% van de ondervraagden niet wil dat hun pensioenfonds in de wapenindustrie belegt, zelfs wanneer dit een lager rendement zou betekenen.